

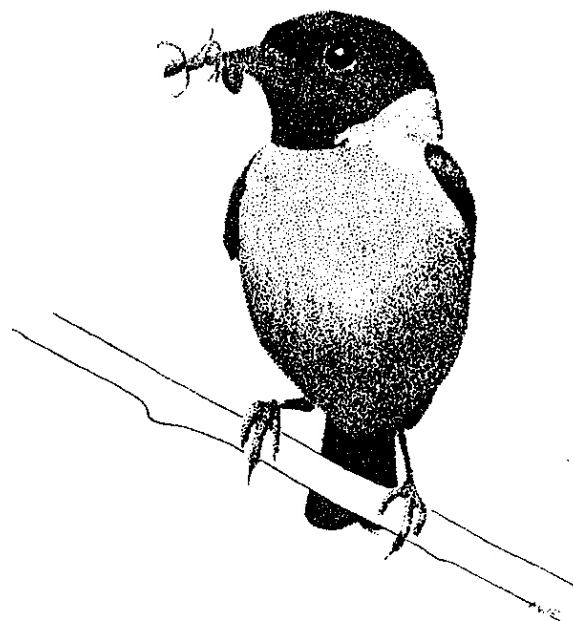
Broednieuws 24

Rondschrijven Nestkaartenproject April 2011

Het Meetnet Nestkaarten is onderdeel van het Meetnet Broedvogels, dat wordt georganiseerd in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM). De werkzaamheden worden uitgevoerd door SOVON in samenwerking met het CBS en financieel mogelijk gemaakt door het Ministerie van EL&I.

Samenstelling Frank Majoor & Fred Hustings
Adres SOVON, Natuurplaza, Toernooiveld 1,
6525 ED Nijmegen, 024-7 410 410
E-mail nestkaart@sovon.nl

Het voorjaar is begonnen. Onze standvogels zijn massaal in de weer met nestmateriaal of zitten al op eieren. En de eerste jongen van de vroege vogels zijn alweer gezien. Zo sjuwden er al jonge Nijlganzen achter hun ouders aan en stond er in een Limburgse krant op 12 januari een foto van drie pas uitgevlogen jonge Bosuilen; alsof december niet een bijzonder koude en sneeuwrijke maand was geweest. De hoogste tijd dus voor een nieuw nummer

Awie de Zwart

van Broednieuws. Nu alleen nog even afwachten op de terugkomst van de Afrika-gangers.

In dit nummer van Broednieuws naast de gebruikelijke mededelingen ook o.a. bijdragen over het Reproductiemeetnet Waddenzee, rupsenpieken schatten aan de hand van uitlopende eiken, Winterkoning versus Pimpelmees en de Kneu.

Registratie medewerkers Nestkaartenproject

In 2011 wordt, net als in de afgelopen jaren, een registratiebewijs verstrekt voor deelname aan het Nestkaartenproject.

Medewerkers die afgelopen jaren nestkaarten instuurden (voor zover met naam en adres bekend), ontvangen automatisch een nieuw registratiebewijs. De overige personen moeten zelf bij SOVON een registratiebewijs aanvragen. Bij dit nummer van *Broednieuws* vindt u dan ook een registratiebewijs of een aanvraagformulier.

Het registratiebewijs moet u meenemen bij uw veldwerk. Dit kunt u dan tonen bij controle door

bijvoorbeeld een medewerker van de AID, als bewijs van het feit dat u bij SOVON bekendstaat als medewerker aan het Nestkaartenproject. Indien u niet geregistreerd staat als medewerker, kan SOVON niet borg staan voor uw werkzaamheden in het veld. Los hiervan is het altijd van belang dat u zelf toestemming vraagt bij de terreineigenaar en dat u zo voorzichtig mogelijk te werk gaat, om de broedvogels zo min mogelijk te verstoren. Lees daarom vóór ieder broedseizoen de handleiding nog eens nauwgezet door, en speciaal de passages over het veldwerk. Het belang van de vogel staat altijd voorop.

Nieuwe versie van de Digitale Nestkaart (3.6) is bijna af

Sinds vorig jaar februari versie 3.4 van de Digitale Nestkaart uitkwam is niet gestopt met het verder ontwikkelen en verbeteren van het programma. Mede door contact met de mensen uit het veld zijn er tal van aanpassingen en uitbreidingen aangebracht in de nieuwste versie van het programma. Deze versie zal begin april voor iedereen beschikbaar

zijn. Waarnemers die bij een eerdere download hadden aangegeven op de hoogte gehouden te willen worden, krijgen automatisch bericht. De overige waarnemers moeten www.sovon.nl/nestkaart in de gaten houden.

Steeds meer waarnemers hadden problemen met

het stuurprogramma na de installatie op een nieuwe computer. Dat probleem is nu opgelost. Als het niet direct goed gaat bij het installeren, kijk dan op www.sovon.nl/nestkaart in het linker menu bij installatieproblemen.

Overige in het oog springende aanpassingen zijn:

- De gebruiksvriendelijkheid is verder verhoogd.
- Plaatsgegevens kunnen worden geëxporteerd als GPX bestand (voor GPS gebruik)
- Het veld perceelnr is verbreed (van 10 naar 50 posities)
- Er kunnen door zoogdieren bezette nestkasten worden ingevoerd
- Nestplaats gebonden gegevens (naam, coördinaten, habitat, enz) kunnen worden geëxporteerd en geïmporteerd.

- De analyses zijn verder verbeterd
- Eigen nestplaats gebonden gegevens kunnen worden gedownload van www.sovon.nl
- Invoer per datum mogelijk.

Een uitgebreider overzicht van aanpassingen aan het programma is binnenkort te vinden op www.sovon.nl/nestkaart. Ook het programma is daar te downloaden, evenals handleidingen.

We houden ons aanbevolen voor opmerkingen en verbeterpunten zodat we het programma in de toekomst nog verder kunnen verbeteren. Reacties kunnen worden gestuurd naar nestkaart@sovon.nl.

Jeroen Nienhuis

NESTKAST gaat zijn derde jaar in!

Met het verschijnen van deze Broednieuws is ook het tweede landelijke verslag van NESTKAST (NETwerk voor STudies aan nestKASTbroeders) uitgekomen. Het verslag is onder andere te vinden op de SOVON-website, maar kan ook naar andere geïnteresseerden worden opgestuurd (stuur dan even een mailtje naar nestkast@nioo.knaw.nl); waarnemers die hun gegevens ingestuurd hebben krijgen natuurlijk sowieso een exemplaar.

In 2010 ontving NESTKAST gegevens van 70 deelnemende nestkastwerkgroepen en/of -controleurs, over 134 terreinen. Over het broedseizoen 2010 zijn in totaal de gegevens van 15.231 bezette nestkasten ingestuurd, dat is meer dan een verdubbeling van het aantal ten opzichte van het voorgaande jaar (6591)! Een deel van deze gegevens komt binnen via het Nestkaartenproject, een ander deel wordt aangeleverd op zogenaamde verzamel formulieren per groep of gebied. Dit jaar zijn er vooral aanzienlijk meer gegevens vooral uit Friesland maar ook uit Twente bij gekomen. De gemiddelde bezettingsgraad (69,7%) in acht nemend, moeten er in 2010 maar liefst 21.852 nestkasten gecontroleerd zijn door de NESTKAST-werkgroepen en controleurs, bijna een verdubbeling ten opzichte van 2009 (11.770 nestkasten)! Hoewel niet van alle kasten gegevens over eieren en jongen zijn ingeleverd, zijn er in totaal over alle soorten 83.962 eieren gemeld en zijn daarvan in totaal 50.410 jongen uitgevlogen.

We hopen dat in 2011 weer meer mensen hun nestkastcontrole gegevens zullen insturen. Voorts is het

Vogeltrekstation nog op zoek naar ringers die mee willen doen aan het RAS (Retrapping Adults for Survival) programma, met name voor nestkastenbroeders.

Een goed broedseizoen toegewenst!

Leo Ballering namens NESTKAST

Jaar van de Boerenzwaluw

In Broednieuws 23 is het onderzoek aan de Boerenzwaluw al uitgebreid aan de orde gekomen.

Maar in het kader van 'Het jaar van de Boerenzwaluw 2011' vragen we toch nogmaals om aandacht voor deze soort.

Het onderzoek aan de Boerenzwaluw wordt gestimuleerd door verschillende organisaties waaronder SOVON, Vogelbescherming en het Vogeltrekstation. Het is immers een soort die het door allerlei omstandigheden in de broed- en wintergebieden moeilijk heeft. Kennis van factoren die het broedsucces bepalen is van essentieel belang. Het onderzoek in 2011 spitst zich toe op de nestplaatskeuze, maar gegevens omtrent het broedsucces zijn natuurlijk bijzonder welkom.

Om het nest- en ringonderzoek te stimuleren organiseren we enkele praktijkdagen.

Als je interesse hebt om mee te doen aan het onderzoek, kijk dan op www.jaarvandeboerenzwaluw.nl.

Herhaalde oproep

Alle vogels zijn ons dierbaar, maar van sommige willen we meer weten. Van de volgende soorten hebben we de grootste behoefte aan meer nestkaarten: Slobeend, Eider, Kleine Plevier, Gierzwaluw, Veldleeuwerik, Boerenzwaluw, Graspieper, Gekraagde Roodstaart, Roodborsttapuit, Merel, Kleine Karekiet, Spreeuw en Ringmus. Indien u in 2011 een nest van een van deze soorten tegenkomt, zouden we de gegevens graag op nestkaart ontvangen. Nog mooier is het natuurlijk als u uw veldwerk speciaal op een van deze soorten richt. Bijzonder welkom zijn ook gegevens van nesten van Scholekster, Tureluur, Kievit en Grutto die niet beschermd worden door medewerkers van agrarische natuurverenigingen, en nesten van deze soorten in het Waddengebied. Maar ook nestkaarten van roofvogels, uilen, mezen en andere holenbroeders blijven natuurlijk welkom. Een aantal zeldzame en verstoringsge-

voelige soorten worden al jarenlang gevolgd door onderzoekers. Indien u een territorium tegenkomt van Blauwe Kiekendief of Grauwe Klauwier, geef dit dan door aan Olaf Klaassen (SOVON) resp. Stef Waasdorp (Stichting Bargerveen). Ga niet zelf op zoek naar het nest!

Heeft u nog oude en niet eerder ingestuurde nestgegevens van Koolmees, Pimpelmees en Bonte Vliegenvanger in de boekjes staan? We zouden ze graag alsnog ontvangen! De eerste eilegdatum van deze soorten verschaft, in relatie met de voorjaars-temperatuur, belangrijke informatie over de effecten van de klimaatverandering. Iedere reeks draagt in belangrijke mate bij aan dit onderzoek. Het lijkt er namelijk op dat er grote verschillen bestaan in eerste eilegdatum tussen zowel de verschillende regio's als de verschillende bostypen.

Schatten van rupsenpiek via uitlopende eiken

Wij vragen aandacht voor een onderzoek naar het optreden van rupsenpieken. Dit wordt vastgesteld aan de hand van het uitlopen van eikenbomen.

Achtergrond: Veel bosvogels broeden succesvol als de jongenfase samenvalt met het moment van

de rupsenpiek. Deze rupsenpiek verschilt van plek tot plek, waarbij er een zuid-noord gradiënt bestaat; ook plekken dicht bij elkaar kunnen echter sterk verschillen. Omdat het veel werk is om de rupsen zelf te meten, kunnen we als benadering ook het uitlopen van de bomen nemen, want rupsen treden

vroeger op wanneer de bomen eerder uitlopen.

Vragen: Eén van de vragen die we graag willen beantwoorden is hoe sterk de zuid-noord gradiënt binnen Nederland is, en of verschillende soorten nestkastbroeders ook een vergelijkbare zuid-noord gradiënt in legdatum laten zien.

Methode: Het scoren van het uitlopen van de eiken: de kruin van de boom wordt met een verrekijker bekeken en de score van de gemiddelde kroon wordt weergegeven. Soms zijn bepaalde takken duidelijk verder in de ontwikkeling dan andere takken, dus houd daar rekening mee.

Scoren uitlopen van bomen

Het is het mooist om de ontwikkeling van individuele bomen gedurende het seizoen te scoren; wij doen dat door tijdens nestkastcontroles (eens per 4-7 dagen) de boom te scoren waaraan een nestkast hangt. Per datum krijg je dus per boom een score. Wij scoren ook andere loofbomensoorten op een dergelijke manier, wat ook informatief kan zijn. Maar omdat de meeste rupsen normaal in eiken zitten, zijn deze het belangrijkste om te scoren.

Onze data zien er dus zo uit:

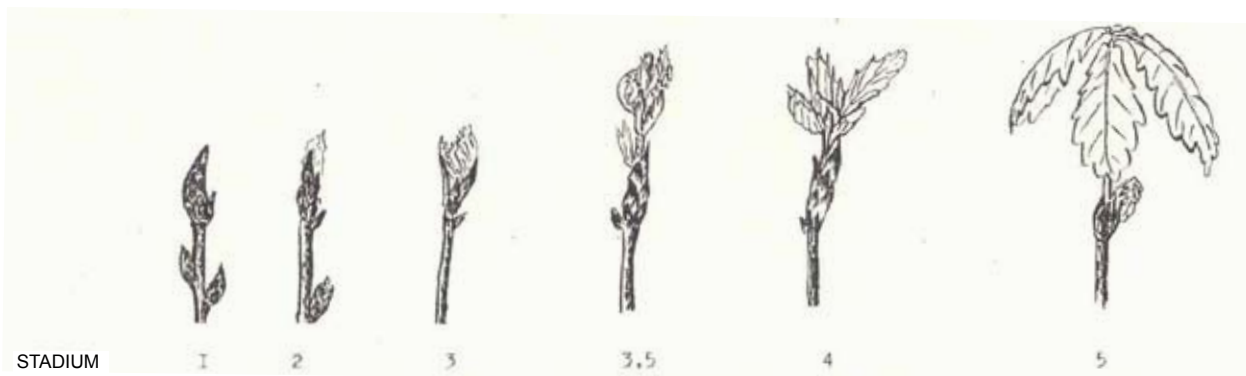
Jaar	Gebied	Maand	Dag	Boomsoort	Nestkastnummer	Knopscore
2007	1	4	13	zomereik	6	3.5
2007	1	4	15	zomereik	6	4.0
2007	1	4	23	zomereik	6	5.0

De gegevens kunnen via de 'vrije invoervelden' in de Digitale Nestkaart worden ingevoerd. Mocht je nog vragen over de methode of meer willen weten of

de achtergrond, dan kun je contact opnemen met:

Christiaan Both: c.both@rug.nl

Eik

Reproductiemeetnet Waddenzee: slechte prognoses voor kustbroedvogels?

Onlangs verscheen een rapport waarin het broedsucces van kustbroedvogels in de Waddenzee wordt geanalyseerd, en vooral ook wat dat te betekenen kan hebben voor de toekomst. De analyse betreft de jaren 2007 en 2008, het derde en vierde opeenvolgende jaar waarin op systematische wijze gegevens werden verzameld over het nestsucces en uitvlieg-succes van Eider, Scholekster, Kluut, Kokmeeuw, Kleine Mantelmeeuw, Zilvermeeuw, Visdief en Noordse Stern. Kennis over de jaarlijkse variatie in broedresultaten bij de verschillende soorten is van belang voor een *early warning systeem* om de 'gezondheid' (het reproducerend vermogen) van de vogelpopulaties in de Waddenzee te volgen en om

de achterliggende processen van populatieveranderingen te doorgronden. Kustbroedvogels zijn doorgaans langlevende soorten, en veranderingen in aantallen volgen vaak pas jaren nadat de populatie in de problemen is gekomen, en bijsturing van beleid moeilijk wordt. Het reproductiemeetnet is mede vanuit dit oogpunt opgestart. Het is een stap in de richting van een 'geïntegreerde populatiemonitoring', waarbij niet alleen de aantalsontwikkeling van vogelpopulaties in de gaten wordt gehouden, maar ook de onderliggende demografische processen. In 2011 zullen het Vogeltrekstation en SOVON samen met andere onderzoekers een eerste overzicht maken van de beschikbare gegevens over broedsucces

en overleving van alle soorten 'waddenvogels'. Sinds 2009 maakt het 'Reproductiemeetnet Waddenzee' deel uit van het nieuwe internationale meetnet van broedsucces in het kader van het Trilateral Monitoring and Assessment Program (TMAP), zodat de resultaten uit Nederland ook afgezet kunnen worden tegen die in Duitsland en Denemarken.

De tot nu toe verzamelde gegevens wijzen erop dat de meeste van de onderzochte soorten weinig jongen grootbrengen. In vergelijking met de benodigde reproductie om de populatie op peil te houden, presteren alle soorten te weinig. Slechts enkele soorten weten in een bepaald jaar of in een klein aantal kolonies voldoende jongen groot te brengen. Het is dan ook aannemelijk dat de negatieve populatieontwikkeling die Eider, Scholekster, Kluut, Kokmeeuw, Visdief en Noordse Stern momenteel doormaken, in de komende jaren zal doorzetten. De Kleine Mantelmeeuw laat over de laatste tien seizoenen nog steeds een positieve trend zien, maar afgaande op de metingen aan broedsucces op Texel is het aannemelijk dat ook deze soort op termijn in aantal zal afnemen. Bij de Zilvermeeuw is in de laatste jaren juist een licht herstel zichtbaar, na enkele decennia van slechte broedresultaten en aantalsafname.

De afname bij de verschillende soorten zal naar verwachting ook zijn weerslag hebben op de 'staat van instandhouding' van Natura 2000-gebieden. Het brede spectrum aan soorten dat slechte broedresultaten vertoont wijst erop dat er meerdere oorzaken (of een combinatie van oorzaken) in het geding zijn. Overstromingsrisico's door stormvloed en spelen zeker mee. Zo raakten op 26 juni 2007 grote delen van de kwelders en strandvlaktes in de Waddenzee overstroomd en gingen veel legsels en kuikens ver-

loren. Andere studies laten zien dat de frequentie van stormvloed in het broedseizoen is toegenomen. Ook predatie speelt een rol. Plaatselijk kan ook beperkte voedselbeschikbaarheid van invloed zijn. Dit geldt voor Eider, Scholekster, Kleine Mantelmeeuw, Zilvermeeuw en Visdief, mogelijk ook Kluut.

De uitvoering van het reproductiemeetnet in 2007 en 2008 kende nog een aantal hiaten en knelpunten. Om de opzet in de komende jaren te optimaliseren en een goede aansluiting te vinden bij het trilaterale TMAP programma verdient het de aanbeveling tot een betere verspreiding van meetlocaties te komen zodat uitspraken over ontwikkelingen in broedsucces meer representativiteit hebben. Het ligt voor de hand de bestaande samenwerking met terreinbeheerders hiervoor uit te breiden en meer vrijwilligers te werven voor het veldwerk. Ook de werkwijze om tot goede gemiddelde schattingen voor de hele Waddenzee te komen verdient nader onderzoek. Nu wordt bij de presentatie van de resultaten nog geen rekening gehouden met het aandeel van de broedpopulatie waarop de steekproef is gebaseerd.

VAN KLEUNEN A., KOFFIJBERG K., DE BOER P., NIENHUIS J., CAMPHUYSEN C.J., SCHEKKERMAN H., OOSTERBEEK K., DE JONG M., ENS B. & SMIT C. 2010. Broedsucces van kustbroedvogels in de Waddenzee in 2007 en 2008. SOVON-monitoringrapport 2010/04, IMARES-rapport C169/10. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen, IMARES, Texel & WOT/Alterra, Wageningen.

Enkele tips voor het vinden van nesten van de Kneu

Dat de Kneu op de Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels staat, is geen onzin. Binnen enkele tientallen jaren is deze soort zijn status van algemene en wijd verspreide broedvogel kwijtgeraakt. Oudgedienden herinneren zich nog wel dat kleinschalig boerenland tot in de jaren zeventig niet compleet was zonder het voortdurende gekwetter van Kneutjes. Ook in de duinen, op heide met opslag en in jonge bosaanplant was deze soort overal te vinden. Tegenwoordig zijn gebieden met mooie kneuedichtheden schaars. De BMP-indexen tonen aan dat het huidige populatieniveau maar eenderde bedraagt van dat in 1984; aangezien de afname in het startjaar van het BMP al fors had huisgehouden, zijn

de aantallen ten opzichte van de jaren zestig en zeventig nog sterker afgenomen, misschien wel gedeceerd. De afname heeft natuurlijk alles van doen met landschappelijke veranderingen, met name veroorzaakt door hyperintensieve bedrijfsvoering in het boerenland.

Over de broedbiologie van Kneuen is in Nederland weinig gepubliceerd. In de jaren 2001-02 en 2004-05 besteedde ik speciale aandacht aan deze soort in de Kop van Noord-Limburg, in een heggegebied en een natuurontwikkelingssterrein. Dat leverde 170 nesten op, met een matig nestsucces (27,7%, berekend met de Mayfield-methode). Misschien is het behulpzaam voor anderen om hier enkele tips te

geven die het vinden van nesten kunnen vergemakkelijken. Ze berusten op ervaringen met in heggen broedende Kneuen, maar ik verwacht dat ze deels ook geldig zullen zijn voor in andere habitats nestelende soortgenoten.

Zingende man

Kneuen zijn amper territoriaal en broeden graag in losvaste kleine 'kolonies'. De zang, bij veel vogelsoorten een goede aanwijzing voor de aanwezigheid van een territorium of nest, zegt bij deze soort weinig. Kneuen zingen veelvuldig tijdens de trekvlucht en op de foerageerplek, die gerust een halve kilometer of meer van het nest kan liggen. Wanneer het vrouwtje echter bezig is met eileg of bebroeding, zingt het mannetje vaak enkele strofen in de onmiddellijke omgeving van het nest. Een rustig zingende Kneu na eind april vanaf een hoger gelegen plek in geschikt broedterrein (boompje in heggenlandchap) is verdacht. Het afzoeken van een strook tot 10-15 m aan weerszijden van de zangpost kan lucratief zijn.

Vogel boort zich in heg

Sommige Kneuen gedragen zich verbazingwekkend vertrouwelijk bij het nest. Vogels die met nestbouw bezig zijn, terugkeren naar de eieren of voedsel aanslepen voor de nestjongen, doen dat niet zelden ondanks de aanwezigheid van de waarnemer. Maar ze maken er wel een kortstondige aangelegenheid van. Een zich onstuimig in een heg borende Kneu is altijd de moeite van een controle waard. Wacht wel eerst een paar minuten, om te zien of de vogel weer terugkeert en wellicht met nestbouw bezig is (dan plek noteren en een week later terugkeren). Wanneer dat niet het geval is, loont het om te gaan zoeken. Doe dat voorzichtig, en de beloning zal wellicht een vast op het nest zittende Kneu zijn.

Afkloppen van heggen

De eerste Kneuen zoeken heggen op die dicht zijn en wat vroeger in blad komen dan de omgeving. Wanneer alle struiken groen zijn, kunnen ze in principe 'overal' zitten. De meeste nesten zitten echter nogal aan de buitenkant van de heggen (minder vaak

Nest Kneu in meidoorn. Compact nest, met diepe, keurig afgewerkte kom. Milsbeek 5 mei 2004 (Fred Hustings).

De meeste legsels hebben ijle stippen op een lichte ondergrond, bijna ongetekende en nagenoeg witte eieren zoals hier komen weinig voor. Milsbeek 5 mei 2004 (Fred Hustings).

middenin de heg, tenzij het om een smalle, geschooren heg gaat) en vaak aan de bovenzijde (niet in de top maar er vlak onder). Door met een stok zachtjes te tikken op de bovenkant van de struiken, kunnen nestelende Kneuen tot opvliegen worden bewogen. Het ritzelende geluid van de afvliegende vogel (die zelf niet zelden onzichtbaar blijft) betekent: prijs! De methode werkt goed aan het begin van het broedseizoen, wanneer de vogels min of meer simultaan met de eileg beginnen. Gaandeweg het seizoen, wanneer mislukkingen tot vervollegsels dwingen, gaat de individuele timing meer door elkaar lopen en wordt het afkloppen minder lucratief.

Lang broedseizoen

In mijn onderzoeksterreinen vond de eerste eileg plaats tussen 16 april en 23 juli. Het ontbreken van nog latere legsels (in bijv. het Duitse Rijnland werden in de jaren vijftig en zestig nog legsels in augustus begonnen) verbaasde enigszins, maar zou een van de redenen van achteruitgang kunnen vormen (de vogels kunnen niet meer voldoende legsels produceren). Hoe dan ook is het bij deze soort zaak om een lange adem te hebben en over enige vol-

harding te beschikken. Zo eenvoudig als het vinden van nesten eind april kan zijn, zo moeilijk is het om ook de late legsels te detecteren. Het is zinvol om in de tweede helft van het broedseizoen meer tijd uit te trekken voor langdurige waarneming. Ga ergens in het terrein zitten op een plek met voldoende uitzicht, en blijf gewoon eens een half uur kijken wat er gebeurt. Al snel zal blijken dat bepaalde vogels afvallen (paren met uitgevlogen jongen), terwijl andere juist interessanter worden (pendelbewegingen van en naar bepaalde heg, zingende man bij mooie broedplek, zenuwachtige vogel op struik). Kies aan de hand van zulke waarnemingen de plekken uit waar je een grondige check gaat doen.

Op de knie voor de Kneu

In veel gevallen, als het onderzoeksterrein niet te groot is, zal het mogelijk zijn om bepaalde heggen integraal met 'koud zoeken' onder de loep te nemen. Dat betekent: op de knieën en schuin omhoog tegen het licht in kijken. Dat werkt het best op heldere dagen, maar laat de ogen wel telkens even wennen aan het contrast en probeer je hoofd alle kanten uit te draaien om vanuit allerlei invalshoeken te kun-

nen loeren. Neem voor lief dat je schoonheid tijdelijk door krassen van doorns zal verminderen, in de hoop op een donker klompje binnen de vegetatie dat een nest blijkt te zijn. Bedenk daarbij dat kneuenesten klein, compact en netjes afgewerkt zijn. Ze onderscheiden zich daarmee gemakkelijk van nes-

ten van bijv. Heggenmus (relatief groot, met veel mos), Tuinfluiter en Zwartkop (veel strootjes), die veelvuldig op dezelfde plekken broeden. Ook leuke soorten trouwens, dus wel een Nestkaart invullen!

Fred Hustings

Het verhaal van het Pimpelmeesje en het Winterkoninkje

Wij hebben achter ons huis op het Brabantse platteland een houthok. Het dakje van dit hok was wat versleten en enigszins verrot. Dat nam niet weg dat een Winterkoninkje er een nestje bouwde, vlak naast een nestkasje waar al een Pimpelmeesje woonde. Beide begonnen met het leggen van eieren en alles leek goed te gaan. Het was erg gezellig daar zo met z'n tweeën.

Maar het noodlot sloeg toe. Het winterkoningennest viel uit het dak: er restte alleen nog wat pluizig materiaal. De pasgelegde eieren waren allemaal stuk.

Maar nu gebeurde er iets raars. Een merkwaardig staaltje van burenhulp!

Het Winterkoninkje bleek een zeer goede buur. Wij ontdekten namelijk dat dit beestje (of het echtpaar Winterkoning) af en aan ging vliegen met wormpjes en ander eetbaar voedsel.....

maar in het nestkastje van de Pimpelmees! Afgewisseld door het echtpaar Pimpelmees.

Dat duurde enkele weken en plotsklaps waren ze allemaal gevlogen, de kleine Pimpelmezen inclusief. Wij denken dat die kleintjes niet te klagen hebben

gehad over te weinig eten!

Dit verhaal speelde zich af van 20 mei tot 2 juni 2010

Henk en Annemiek Verbakel

Rooijseweg 13

Mariahout (gem.Laarbeek) NBr

Naschrift redactie: Bij sommige zangvogelsoorten komt het af en toe voor dat een mislukt broedpaar gaat 'helpen' bij een buurpaar wanneer het eigen nest verloren raakt. Dit lijkt vooral op te treden wanneer de mislukking in een laat stadium plaatsvindt en de 'verzorgingsdrang' hoog is maar de kans op een eigen vervolgletsel gering. Meestal gaat het om burenhulp bij de eigen soort. Bij de Staartmees komt het helpen bij naburige nesten (mits familiegerelateerd) zelfs regelmatig voor: een belangrijke reden waarom groepjes uitgevlogen Staartmezen zo goed floreren! Soms echter – zoals in het bovenbeschreven geval – wordt een andere soort verblijd met hulp uit onverwachte hoek.